

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

“นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ 21”

ครั้งที่
7

Innovation for the Development of Thai Society

in the Twenty-First Century - IDTS 21

วันอาทิตย์ที่ 28 เมษายน 2562

ณ อาคารปฏิบัติการโรงแรม ชั้น 1 และ ชั้น 2 เวลา 08.00 - 16.00 น.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เล่มที่ 2

โทร. 02-800-6800-5 ต่อ 1403 (สำนักวิจัย) โทรสาร. 02-800-6806

จัดทำโดย สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี : อีเมล research@bkkthon.ac.th

หรือเว็บไซต์ <http://www.research.bkkthon.ac.th>

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 7
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
“นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ 21”

The Seventh National Symposium Concerning the Research
Work Presentation at BTU
“Innovation for the Development of Thai Society in the
Twenty First Century -IDTS21”

28 เมษายน 2562

ณ อาคารปฏิบัติการโรงแรม ชั้น 1 และชั้น 2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีร่วมกับ
สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
การกีฬาแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

กลุ่มสาขาวิชาที่นำเสนอผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์

- กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

คำนำ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านวิชาการ โดยการส่งเสริมนักวิจัย นักวิชาการ รวมถึงนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้เกิดการสร้างและพัฒนาผลงานวิจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การสร้างความรู้เข้มแข็งทางวิชาการ และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งยังเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสหวิทยาการ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร จึงจัดให้มีการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ 21” ขึ้น ซึ่งการประชุมดังกล่าวนี้ได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.), สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, การกีฬาแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมุ่งหวังว่าการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ จะเป็นโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาสหวิทยาการหลากหลายสาขาวิชา และนำไปสู่การพัฒนาวิชาการความรู้ที่ดีต่อไปในอนาคต

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร เบ็ญจาธิกุล)

อธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

สารบัญ

	หน้า
การนำเสนอผลงานวิจัย กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
25 การสร้างสรรค์: บทเพลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมเยาวชน A Creative Work: Songs for Children's Ethical Strengthen ปัญญา รุ่งเรือง, อรวรรณ บรรจงศิลป์	209
26 ชนิดของหน้าทับเพลงไทย โกวิท ชันศิริ, ปัญญา รุ่งเรือง	219
27 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Study of Chinese student satisfaction following the Bachelor of Music program in Faculty of Music Bangkokthonburi University ธนิศย์ คงกำเหนิด, กฤษฎาธาร จันตะโก	224
28 สื่อมัลติมีเดียช่วยสอน เรื่อง การบันทึกโน้ตเบื้องต้นด้วยโปรแกรม Finale Constructing the Teaching Multimedia for Notating Using Finale Program กัมปนาท เกตุเหมือน, ณรงค์ศักดิ์ ศรีบรรดาศักดิ์วัชรารณ	233
29 สภาพปัญหาและการแก้ไขการจัดการห้องเก็บเครื่องดนตรี คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Condition and Problems Solving of the Musical Instruments Storage Room, Faculty of Music, Bangkokthonburi University ศักดิ์สิทธิ์ สมบัติธรรม	241
30 งานสร้างสรรค์ทางดนตรี: ทางเปลี่ยนเพลงน้ำตาแสงใต้สำหรับแสดงเดี่ยวทรอมโบนกับวง ทรอมโบนควอร์เท็ต” “A Creative Work: Variation on Namta-saeng-tai Song for Trombone and Trombone Ensemble” ฐิตินันท์ เจริญสูง, ชิน เมย์ ลิ้ม	252

การสร้างสรรค์: บทเพลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมเยาวชน A Creative Work: Songs for Children's Ethical Strengthen

ปัญญา รุ่งเรือง
อรรวรรณ บรรจงศิลป์

บทคัดย่อ

บทเพลงชุดส่งเสริมคุณธรรมเยาวชน เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ มีจุดประสงค์เพื่อประพันธ์เพลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 เพลง คือ 1) ด้านความเมตตาได้แก่เพลงเมตตาสัตว์เลี้ยง 2) ด้านความกรุณาได้แก่เพลงความกรุณา 3) ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้แก่เพลงเสียงอันตรายและเพลงจราจรจลาจล 4) ด้านความกตัญญูทวดเวทได้แก่เพลงร่มเงา ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์บทเพลงตามหลักการประพันธ์เพลงและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาในโอกาสที่เหมาะสม

คำสำคัญ: เพลงปลูกฝังคุณธรรม

Abstract

A series of “Songs for Children’s Ethical Strengthen” is a creative research aims to compose 5 songs for children’s ethical strengthen: 1. The kindness in the song entitled *metta satliang* (be kind to the pets); 2. The mercy in the song entitled *khwa-m-karuna* (mercies); 3. Responsibility in the songs entitled *siang-untarai* (dangerous sound) and *jarajawn-jalajon* (chaotic traffic), and 4. The gratitude in the song entitled *rom-ngao* (the shadow). The songs were composed based on the principle of composition and passed the evaluation of 3 experts. These songs will be disseminated in elementary schools at a proper opportunity.

Keywords: ethical strengthen songs

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ในภาวะถดถอยทางคุณธรรม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ปลูกฝังให้ประชาคมโลกผูกติดอยู่กับค่านิยมทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวสูง ใจร้าย โหดเหี้ยมมากขึ้น ขาดความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ หย่อนในความกตัญญูคุณ จากผลการวิจัยเรื่อง “การฟื้นฟูคุณธรรมสังคมตามแนวพุทธศาสนา” โดย สุเชาวน์ พลอยชุม ในชุดการวิจัยเรื่อง “การฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงของชาติ” โดยปัญญา รุ่งเรือง 2544 พบว่าคุณธรรมที่ขาดหายไปจากสังคม มี ได้แก่ 8 ประการ ได้แก่

1. ความมีวินัย
2. ความเคารพผู้ใหญ่
3. ความกตัญญู
4. ความเมตตากรุณา

5. ความละเอียดและเกรงกลัวการทำผิดทำชั่ว (หิริโอตตัปปะ)
6. ความเสียสละ (จาคะ)
7. ความคิดดีทำดี (สัมมาทิฐิ) และ
8. การไม่ใช้อำนาจในทางผิด (อวิโรธนะ)

การขาดคุณธรรมดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา คือ

1. การเอารัดเอาเปรียบกัน
2. การไม่เอื้ออาทรต่อกัน
3. การทำผิดศีลธรรมโดยไม่ละอาย
4. เห็นแก่วัตถุ มุ่งที่จะได้ทรัพย์โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม
5. มีคิดถึงบาปบุญคุณโทษ
6. ไม่ละอายต่อการทำชั่ว
7. ทุจริต ฉ้อโกง
8. ขาดจรรยาบรรณในวิชาชีพ
9. เห็นแก่อำมีสินจ้าง
10. ละทิ้งบุพการีของตน
11. ไม่เคารพผู้ใหญ่
12. ไม่มีความกตัญญูรู้คุณ
13. ใช้อำนาจในทางที่ผิด
14. ยกย่องคนชั่วที่ร่ำรวย

ปัญหาเหล่านี้ไม่อาจแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้นแต่สามารถปลูกฝังให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และในการปลูกฝังอบรมดังกล่าวนี้สามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่น่าจะได้ผลมากที่สุดก็คือการปลูกฝังค่านิยมเรื่อง การมีคุณธรรมและศีลธรรมอันดี เช่น เรื่องบาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว และความกตัญญูต่เวที เป็นต้น การปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิธีที่น่าจะได้ผลดีวิธีหนึ่งก็คือการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือ เนื่องจากดนตรีเป็นสื่อที่ทรงพลังภาพ ดังผลการวิจัยของ Saarikallio and Erkkila ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับอารมณ์ของมนุษย์ และพบว่าดนตรีสามารถช่วยในเรื่องการควบคุมและพัฒนาทางอารมณ์ของเยาวชนได้เป็นอย่างดี โดย ดนตรีจะส่งผลส่งผลต่ออารมณ์ใน 7 ประการ คือ

1. ดนตรีช่วยให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ (Entertainment) เนื่องจากระดับของเสียงดนตรีที่แตกต่างกันช่วยกระตุ้นอารมณ์ ระหว่างทำกิจกรรมประจำวันในช่วงต่างๆกันได้ เช่น การเดินทาง การอ่านหนังสือ และการทำอาหาร เป็นต้น
2. ช่วยสร้างอารมณ์ให้มีความกระตือรือร้น (Revival) ช่วงเช้า เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะทำงาน และช่วยให้สงบเยือกเย็นในช่วงพักผ่อนเมื่อเสร็จจากงานแล้ว
3. ดนตรีสร้างความรู้สึกสัมผัสที่ดี (Strong sensation) เช่น สามารถสร้างความรู้สึกที่ได้รับประสบการณ์ที่ตื่นเต้น และลึกซึ้งทางอารมณ์ในขณะที่ทำการแสดงไปตามท้องเรื่องหรือเหตุการณ์ต่างๆ

4. คนตรีสามารถเบี่ยงเบนหรือปรับอารมณ์ได้ (Diversion) เช่น ปรับเปลี่ยนจากอารมณ์ที่ต่ำต้งจมอยู่ในความทุกข์ให้กลับมากลายเป็นอารมณ์ที่สงบ บังเกิดความสงบระงับในจิตใจได้

5. คนตรีปลดปล่อยอารมณ์ (Discharge) เช่น คนตรีสามารถสร้างอารมณ์ หรือคล้อยตามกับอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกซึ้ง เมื่อกำลังตกอยู่ในภาวะอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงสามารถปลดปล่อยอารมณ์ให้ล่องลอยไปได้

6. คนตรีทำงานร่วมกับจิต (Mental work) ได้ เช่น สามารถปลุกให้ตื่นจากการเพ้อฝันเลื่อนไหลเพื่อเจอให้ กลับมาสู่สภาพความเป็นจริงได้

7. คนตรีช่วยปลอบประโลมใจ (Solace) เช่น การมีอารมณ์ร่วม หรือประสบการณ์ร่วม โดยเชื่อมโยงกับสิ่งที่

เคยสูญเสีย เช่น คนรักที่เสียชีวิต (Saarikallio and Erkkila 2007)

พลังอำนาจของคนตรีมีผลโดยตรงต่อจิตใจของมนุษย์ เนื่องจากเป็นศิลปะที่ทรงคุณค่าสูงสุด ดังคำกล่าวของ โชเพน เฮาเอร์ (Schopen Hauer) ที่ว่า “ศิลปะโดยยงหมกมุ่นอยู่กับสสาร ศิลปะนั้นมีระดับต่ำสุดได้แก่ สถาปัตยกรรม ศิลปะอย่างอื่นที่ค่อยๆ สูงขึ้นตามลำดับได้แก่ ฏีกฎากรรม จิตรกรรม กวีนิพนธ์ และสุดท้ายได้แก่ดนตรี ซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นวิจิตรศิลป์สูงสุดเพราะสัมผัสทำตัวให้เป็นปรนัยโดยตรงในดนตรีเอง ... ผู้ประพันธ์ดนตรีเปิดเผยธรรมชาติ ภายในของโลก และแสดงปรีชาสามารถที่ลึกซึ้งที่สุดออกมาด้วยภาษาซึ่งปัญญาระดับเหตุผลของเขาเองไม่อาจเข้าใจได้ ... โดยอาศัยโสตประสาท เราสามารถเข้าถึงแก่นของความจริงได้ยิ่งกว่าจักขุประสาท ซึ่งทำให้รู้ได้แต่เพียง ปรากฏ การณ์ผิวเผินเท่านั้น ... คนตรีไม่ขึ้นกับโลกแห่งปรากฏการณ์ คนตรีจึงเป็นภาษาสากลที่เข้าใจได้โดยอัมชฌติกญาณ”

ในแง่ความคิดในเชิงปรัชญาเกี่ยวกับดนตรี กิรติ บุญเจือ กล่าวถึงสัดส่วนระหว่างเจตจำนงและปัญญาของศิลปินและคนธรรมดาว่า สามัญชนมีเจตจำนงและความอยากเป็นองค์ประกอบอยู่สองส่วน ปัญญาหนึ่งส่วน แต่ศิลปินมีองค์ประกอบของปัญญาสองส่วน และเจตจำนงหนึ่งส่วน ศิลปินจึงมองทะลุเปลือกนอกของสิ่งต่างๆ เข้าไปถึงความงามซึ่งเป็นอุดมการณ์แท้จริงที่ซ่อนเร้นอยู่หลังประสบการณ์ของตน ดังนั้น ผู้ที่ค้นพบความจริงแท้คือศิลปินไม่ใช่ นักวิทยาศาสตร์

มีงานวิจัยเรื่อง โมสาร์ท เอฟเฟ็ค ว่าดนตรีมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทางอารมณ์และสติปัญญาของมนุษย์ กล่าวคือผลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบราวน์ พบว่า เด็กทารกอายุ 6 เดือนขึ้นไป สามารถแยกแยะระดับเสียง ทำนอง แม้กระทั่งความไพเราะของบทเพลงได้ เด็กบางคนมีอาการร้องไห้เมื่อได้ฟังเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีการส่งศพ นอกจากนั้นนักประสาทวิทยาจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ระบุในงานวิจัยว่าการที่เด็กเล่นดนตรี คือเล่นเป็นเพลง ไม่ใช่แค่ฟังเพลง จะทำให้เซลล์สมองมีการเคลื่อนไหว มีการทดลองโดยทีมนักวิจัยได้ทดสอบเด็กอายุ 3-5 ขวบที่มีการเรียนเปียโนมาอย่างน้อย 6 เดือน เปรียบเทียบกับเด็กที่เรียนร้องเพลง เรียนคอมพิวเตอร์ หรือแม้กระทั่งไม่ได้เรียนอะไรเลย ได้ผลว่า เด็กกลุ่มแรกมีความสามารถในด้านตรรกะเชิงสัญลักษณ์ (ที่เป็นพื้นฐานของวิชาวิศวกรรมและคณิตศาสตร์) มาก กว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งผลงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเมื่อนำไปใช้กับเด็กโต เมื่องานวิจัยนี้ตีพิมพ์ส่งผลให้รัฐแคลิฟอร์เนียมีการส่งเสริมการเรียนเปียโนให้แก่เด็กชั้นประถม 2 ที่มีภาวะเสี่ยงและมีฐานะยากจน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผลปรากฏว่าเด็กเหล่านี้สามารถทำโจทย์คณิตศาสตร์สำหรับเด็กประถม 4 ได้ดีกว่าเด็กประถม 4 อื่นๆ ที่ไม่ได้เรียนเปียโน

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าดนตรีและบทเพลงที่เหมาะสมสามารถกล่อมเกลาอารมณ์และปรับแนวคิดและพฤติกรรมมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมได้ จึงประสงค์ทำวิจัยประเภทสร้างสรรค์ เรื่อง “บทเพลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมเยาวชน” เพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนต่างๆ และเผยแพร่ในวงกว้างสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน
2. เพื่อนำบทเพลงที่สร้างสรรค์ได้ไปใช้ในโรงเรียนและเผยแพร่ในวงกว้าง

วิธีวิจัย

เนื้อหาที่ต้องการสร้างสรรค์ คือ บทเพลงส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเยาวชน จำนวน 5 เพลง ได้แก่ บทเพลงเพื่อปลูกฝังคุณธรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. ความซื่อสัตย์สุจริต
2. ความเมตตากรุณา
3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
4. ความกตัญญูทวดเฒ่า

ศึกษาเนื้อหาเรื่องที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. คุณธรรมและจริยธรรมตามแนวทางพุทธ ศาสนา ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีคุณธรรม
2. ศึกษาจิตวิทยาและงานวิจัยเกี่ยวกับดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน
3. ศึกษาคุณลักษณะทางวรรณศิลป์ เพื่อการประพันธ์เนื้อเพลง
4. ดำเนินการประพันธ์เพลงส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กตามหลักวิชาการประพันธ์เพลง
5. นำบทเพลงที่แต่งได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
6. จัดแสดงผลงานเพลง

บทเพลงที่ประพันธ์แล้ว ผู้วิจัยได้ประพันธ์เนื้อร้องและทำนองเพลงดังต่อไปนี้

1. บทเพลงเพื่อปลูกฝังความเมตตากรุณา ได้แก่ เพลงเมตตาสัตว์เลี้ยงและเพลงความกรุณา ดังนี้

เพลงเมตตาสัตว์เลี้ยง

หมาและแมวที่เราเลี้ยงไว้ในบ้าน
อย่าทำร้ายตีต่อยต้องคอยระวัง

เราต้องให้อาหารให้ความรักอย่าไปกักขัง
เราจะไม่ผิดหวังเพราะว่ามันนั้นกตัญญู

เมตตาสัตว์เลี้ยง

Intro

หมาและ

แมว ที่ เรา เลี้ยง ไว้ ใน บ้าน เรา ต้อง ให้ อา ทาร ให้ ความ รัก อย่า ไป กัก

ขัง . อย่า ทำ ร้าย ตี ต่อย ต้อง คอย ระวัง เรา จะ ไม่ ผิด

หวั่ง เพราะ ว่า มัน นั้น ก็ ตูณ ญ

เพลงความกรุณา

ปลาน้อยน้อย ติดค้าง กลางแอ่งน้ำ
ซ่อนไปปล่อย ป่อน้ำ หรือลำคลอง
การช่วยสัตว์ ช่วยคน ให้พ้นทุกข์
ความกรุณา พริ้งเพริศ เจิดจรัส

แดดเผาซ้ำ น้ำแล้ง จวนแห้งหนอง
ปลาไม่ต้อง ตายปน กุศลแรง
จะเป็นสุข ติดใจ ไปทุกแห่ง
เป็นทางแห่ง สันติภาพ อิ่มอาบเอย

ความกรุณา

1 Introduction

5

9 ปลา น้อย น้อย ติด ค้าง อยู่ กลาง แอ่ง น้ำ

13 แดด เผา ช้ำ น้ำ แล้ง จวน แห่ง หนอง

17 ข้อน ไป ปล่อย ตาม แหล่ง น้ำ หรือ ลำ คลอง

21 ปลา ไม่ ต้อง ตาย ปัน ฤ ศล แรง

25 การ ช่วย สัตว์ ช่วย คน ให้พ้น ทุกข์

29 นั้น เป็น สุข ติดใจ ไป ทุก แห่ง

33 ความ ก รุ ณา พริ้ง . เพริด เจิด จ แรง เป็น ทาง

33 ความ ก รุ ณา พริ้ง . เพริด เจิด จ แรง เป็น ทาง

37 แห่ง สันติ ภาพ เอิบ อาบ เอย .

41

2. บทเพลงเพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบหน้าที่ ได้แก่ เพลง เสียงเพลงอันตราย และเพลง จราจรจราจร

เพลงเสียงอันตราย

วิทยุทีวีที่บ้าน	แม้เปิดดังเกินการรำคาญหู
อารมณ์เสียพลีใจให้หตุ	ผู้ที่อยู่ใกล้กันรำคาญใจ
ขับรถกดแตรเสียงแปร่แปร้น	ไซ้จะแล่นเร็วได้ตั้งใจหมาย
ท่อไอเสียเสียงลั่นอันตราย	ลั่นเลวร้ายเป็นพิษต่อจิตใจ
เสียงดนตรีมีเหตุเบสหนักหนัก	มีผลลึกลับใจเราก้าวร้าวได้
อารมณ์หยาบจิตกระด้างอย่างคนร้าย	อย่ากล้ากรายหลักเสียงดังดัง

เสียงเพลงอันตราย

Intro

1 วิ ทยุ ทีวี ที่ บ้าน .

5 แม้ เปิด ดัง เกิน การ . รำ คาญ หู

9 อาร มณั์ เสีย . พลี ย ใจ . ให้ หตุ หู่

13 ผู้ ที่ อยู่ ใกล้ . กัน . รำ คาญ ใจ

17 ขับ รถ . กด แตร . เสียง แปร้ แปร้น

21 ไส้ จะ แล่น เร็ว ได้ . ดัง ใจ หมาย

25 ท่อ ไอ เสีย เสียง ลั่น . อัน ต

29 ร่าย ลั่น เลว ร้าย . เป็น พิษ . ต่อ จิต ใจ

33

เพลงจราจร จลาจล

เป็นเพราะ ทุกคน นั้นเห็นแก่ได้
 แสงขาว แสงซำย ปาดไปปาดมา
 ไม่ว่า ที่ใด มันนำชายหน้า
 เป็นแหล่ง การค้า ทำมาหากิน
 ความเศร้า เดือดร้อน จะมลายไปสิ้น
 เป็นนิจ สิบ ทำตามกฎจรรยา

จราบรจถาจด

Intro

จ-รา จร จ ลา จร จ รา จล เป็นเพราะทุก

คน นั้นเห็นแก่ ได้ ริม ทางจอดรถ ทั้ง ไร่แข่งขานแข่ง ช้ายปาดไป ปาด มา ข้ามถ - นน ก็ข้ามตาม

ใจ ไม่ว่า ที่ ไค มันน่าขบ หน้า ไร่ถ - นน ช่อมรถซ่อม ราเป็นแหล่งการ ค้า ทำมา หา - กิน จ-ลา

จล จ - ลา จล จ - รา จร ความเศร้า เคียด ร้อน จะ - ม - ลาข ไป สิ้น ร่วม

กัน สร้าง ความ เคย ชื่น เป็น นิจ_____ ลิน ทำ ตาม กฎ จ - รา จร

3. บทเพลงเพื่อปลูกฝังความกตัญญูทเวที ได้แก่ เพลงร่มเงา

เพลงร่มเงา

เมื่อเดินทางกลางแดดที่แผดร้อน	ได้พักผ่อนเสียสักหน่อยก็ค่อยหาย
ต้นไม้ให้ร่มเงาเราสบาย	ได้ผ่อนคลายความร้อนให้ผ่อนเย็น
อย่าทำลายเด็ดdingหรือทิ้งถอน	ไว้หลบร้อนกันบ้างอย่างที่เราเห็น
ไม่มีคุณคลายร้อนให้ผ่อนเย็น	อย่าทำเป็นเช่นผู้ไม่รู้คุณ

ร่มเงา

Intro

เมื่อ เดินทาง กลาง

แดด ที่ แผด ร้อน ได้ พัก ผ่อน เสีย สัก น้อย ก็ ค่อย หาย ต้น ไม้ ให้ ร่ม

เงา เรา ส - บาย ชั่ว ผ่อน คลาย ดับ ร้อน ให้ ผ่อน เย็น อย่า ทำ ลาย เด็ด

ding หรือ ทิ้ง ถอน ไว้ หลบ ร้อน กัน บ้าง อย่าง ที่ เห็น ไม่มี คุณ คลาย

ร้อน ให้ ผ่อน เย็น อย่า ทำ เป็น เช่น ผู้ ไม่ รู้ คุณ

แนวการประพันธ์เพลง

แนวการประพันธ์เพลง เป็นการประพันธ์ในแนวทางของดนตรีตะวันตก ในลักษณะของเพลงสมัยนิยม (popular music) มีการประสมประสานแนวคิดระหว่างดนตรีไทยแบบฉบับและดนตรีตะวันตก จึงมิได้มุ่งเน้นเรื่องการประสานเสียงแบบตะวันตกมากนัก แต่ทำเพลงออกมาให้ฟังสบายๆ ในแบบเพลงร่วมสมัย

วงดนตรีและเครื่องดนตรี

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นวงดนตรีตะวันตกประเภท string combo ประกอบด้วยกีตาร์นำ (leading guitar) กีตาร์คอร์ด (chord guitar) กีตาร์เบส (bass guitar) คีย์บอร์ด กลองชุด และเครื่องเป่า เช่นแซกโซโฟนบรรเลงประกอบ เป็นบางเพลง

การใช้บทเพลง

บทเพลงที่สมบูรณ์แล้วจะบันทึกลงซีดี เพื่อมอบให้ครูในโรงเรียนที่สนใจนำไปเปิดสอนนักเรียน หรือให้นักเรียนฟังระหว่างการพักกลางวัน หรือใช้ในกิจกรรมอื่นๆตามที่เห็นสมควร

บรรณานุกรม

- จันทวัน เบ็ญจวรรณ. (2552). ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. วันที่ค้นข้อมูล 25 มิถุนายน 2556, เข้าถึงได้จาก http://human.tru.ac.th/elearning/Human%20Being/human-detail3_3.html
- ปัญญา รุ่งเรือง (2556). **หลักวิชามานุษยวิทยา**. อาศรมสังคีต, นนทบุรี
- สุเชาว์ นพอม. 2544. **การฟื้นฟูคุณธรรมสังคมตามแนวพุทธศาสนา** ชุดการวิจัยเรื่อง “การฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อ
ความมั่นคงของชาติ โดยปัญญา รุ่งเรือง เป็นผู้อำนวยการชุดวิจัย
อำนาจ ยอดทอง. (๒๕๕๘). "แบบความสัมพันธ์ระหว่าง“มนุษย์”กับ“ต้นไม้”ในพระพุทธศาสนา".
ในวารสารมหา
จุฬาริชาการ. ปีที่ ๒ ฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลกประจำปี ๒๕๕๘. หน้า ๑๗๒-
๑๙๒.
- Saarikallio, Suvi and Jaakko Erkkilä (2007). "The Role of Music in Adolescents' Mood Regulation." *Psychology of Music* 35/1: 88-109.

ชนิดของหน้าทับเพลงไทย

โกวิท ชันธศิริ¹, ปัญญา รุ่งเรือง²

¹มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, ²มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

บทคัดย่อ

หน้าทับ คือแบบแผนการตีจังหวะกลองที่จัดไว้เป็นชุดสอดคล้องกับกับโครงสร้างเพลงไทย ซึ่งแต่เดิมมา ท่านผู้รู้ทางดนตรีไทยจำแนกหน้าทับเพลงไทยไว้เป็น ๓ ชนิด คือ หน้าทับปรบไก่ หน้าทับสองไม้ และหน้าทับพิเศษ เฉพาะหน้าทับพิเศษเป็นกลุ่มที่รวมเอาหน้าทับต่างๆไว้หลายชนิด บางชนิดมีจำนวนมากและแตกต่างกันไปหลายอย่างซึ่งสมควรจะแยกไว้ต่างหาก ในบทความนี้จึงเสนอแนวคิดให้จำแนกหน้าทับเพลงออกเป็น ๕ ประเภท คือ หน้าทับปรบไก่ หน้าทับสองไม้ หน้าทับภาษา หน้าทับ ตะโพนกลอง และหน้าทับพิเศษ

คำสำคัญ: หน้าทับ ประเภทและชนิด

Abstract

Nathab (literally face of the *thab* – drum) is a drum pattern or rhythmic pattern that has classified in many categories according to the structures and forms of Thai music. An original classification divides nathab into ๓ categories; *probkai*, *songmai* and *piset* (literally special one). Especially *nathab-piset* included so many types of nathab and each of which has many variety kinds that should be re-categories and makes each of them independently. This article proposes idea of ๕ single *nathab*; *nathab-probkai*, *nathab-sawngmai*, *nathab-phasa*, *nathab-taphone-klawng*, and *nathab-piset*.

Keywords: Nathab, Rhythmic pattern, types

จังหวะและหน้าทับ

จังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญของดนตรีทุกชนิด สำหรับดนตรีไทย เครื่องดนตรีสำคัญที่ใช้ควบคุมจังหวะเพลงไทยคือ “ฉิ่ง” ฉิ่งเปรียบได้กับวาทยกรที่คอยควบคุมการบรรเลงดนตรี ถัดมาก็คือ “กลอง” กลองบรรเลงจังหวะที่เป็นแบบแผนสำคัญที่กำหนดไว้ในเพลงนั้นๆ แบบแผนของจังหวะที่ใช้เสียงกลองเป็นเครื่องควบคุมนี้เรียกว่า “หน้าทับ” ซึ่งหมายถึงแบบแผนการตีกลองให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเพลง คำว่า “ทับ” เป็นชื่อของกลองชนิดหนึ่งคล้ายโพนในปัจจุบัน มีใช้สมัยกรุงศรีอยุธยามาก่อน ใช้ตีประกอบจังหวะในวงมโหรีเครื่องสี่ จังหวะที่ตีด้วยทับจึงเป็นแบบของการตีกลอง และเรียกจังหวะนั้นว่า “หน้าทับ” มาจนทุกวันนี้ และแม้จะตีจังหวะด้วยกลองชนิดอื่นก็ยังคงเรียกว่า “หน้าทับ” เหมือนกัน

ดนตรีไทยไม่ได้ติกลงตามทำนองเพลง แต่ติกลงตามแบบแผนของจังหวะแต่ละชนิด ดังนั้นไม่ว่าบทเพลงจะสั้นยาวเท่าไร จังหวะกลองหรือ “ทับหน้า” ก็จะตีซ้ำๆ กันตั้งแต่เริ่มต้นจนจบหน้าทับ เรียกว่า ๑ จังหวะ สมมติว่าหน้าทับหนึ่งมีความยาวเท่ากับ ๑ บรรทัดโน้ตไทย หรือ ๘ ห้องเพลง หน้าทับก็ได้อยู่ในรูปแบบของจังหวะใน ๑ บรรทัดโน้ตนี้ ถ้าเพลงยาวเท่ากับ ๘ บรรทัดโน้ต หน้าทับก็จะตีซ้ำๆ กัน ๘ เที้ยว เป็นต้น

การตีหน้าทับทั่วไปจะเป็นการตีตามหลักตามแบบแผนโครงสร้างหลัก แต่เมื่อมีการบรรเลงดนตรีและตีหน้าทับประกอบกัน ผู้บรรเลงหน้าทับสามารถจะแต่งเติมหน้าทាប់นั้นให้สละสลวย วิจิตรพิสดาร เข้ากันจะแต่งเติมกับอารมณ์เพลงได้โดยอิสระ ด้วยวิธีเพิ่มเสียงกลองในตำแหน่งที่เหมาะสมโดยไม่เสียโครงสร้างหลักของหน้าทับ นักดนตรีมักจะเรียกการตีหน้าทับแบบนี้ว่า “ส่าย” การส่ายหรือเล่นจังหวะหน้าทับทำให้เพลงครึกครื้นสนุกสนานยิ่งขึ้น

ที่กล่าวนี้เชื่อว่าดนตรีไทยไม่มีระเบียบแบบแผนก็หาไม่ แต่เป็นลักษณะพิเศษของดนตรีไทย คือความ มีอิสระในการบรรเลง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยและมีข้อดี คือเปิดโอกาสให้นักดนตรีได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ และฝีมือการบรรเลง โดยไม่เสียระเบียบแบบแผนทางดนตรี

ชนิดของหน้าทับ

แต่ไหนแต่ไรมา ครูบาอาจารย์ทางดนตรีไทยต่างก็สั่งสอนศิษย์ และบรรดาศิษย์ต่างก็เชื่อฟัง แต่โดยดี ว่าหน้าทับเพลงไทยจำแนกออกเป็น ๓ ประเภท คือ หน้าทับปรบไก่อ หน้าทับสองไม้ และหน้าทับพิเศษ

หน้าทับปรบไก่อและหน้าทับสองไม้ แบ่งออกเป็นชนิดละ 3 อัตราจังหวะคืออัตราจังหวะสามชั้น อัตราจังหวะสองชั้น และอัตราจังหวะชั้นเดียว ทั้งหน้าทับปรบไก่อและสองไม้นี้เป็นการจำแนกอย่างชัดเจน ไม่กำกวมกับประเภทอื่นๆ

ประเภทของหน้าทับที่รวมเอาหน้าทับต่างๆ หลายชนิดไว้ด้วยกัน ไม่ได้จำแนกอย่างเด็ดขาดออกจากกันก็คือหน้าทับพิเศษ ซึ่งความจริงหน้าทับพิเศษควรมีความพิเศษจริงๆ ไม่สามารถนำรวมไว้กับหน้าทับอื่นได้และไม่ควรมีจำนวนมากเกินไปนัก แต่หน้าทับพิเศษนี้รวมเอาหน้าทับภาษาในเพลงภาษา หน้าทับตะโพนกลอง (ทัด) ในเพลงหน้าพาทย์ และหน้าทាប់ย่อยอื่นๆ เช่น หน้าทับสระหม่าในรำกริช หน้าทับตะเจิงในระบำดาวดึงส์ และหน้าทับพระทองในระบำสืบท เป็นต้น เข้าไว้ด้วย

ผู้เขียนจึงเสนอขอจำแนกประเภทของหน้าทับเพลงไทยเสียใหม่ คือแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท โดยแยกเอาหน้าทับภาษากับหน้าทับตะโพนกลองออกมาจากหน้าทับพิเศษ ดังนั้นหน้าทับเพลงไทยจึงจำแนกออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑. หน้าทับปรบไก่อ
๒. หน้าทับสองไม้
๓. หน้าทับภาษา
๔. หน้าทับตะโพนกลอง

๓. หน้าทับพิเศษ

๑. หน้าทับปรบไก่อ

มีที่มาจากการเล่นพื้นเมืองชนิดหนึ่งเรียกว่า “เพลงปรบไก่อ” ซึ่งมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา สืบต่อมาจนปัจจุบัน ในปัจจุบันพบที่จังหวัดเพชรบุรี การเล่นปรบไก่อ ด้นเสียงจะร้องนำและมีลูกคู่รับ ขณะที่ลูกคู่รับจะใช้ตะโพนตีประกอบ

รูปแบบการตีตะโพนประกอบการเล่นเพลงปรบไก่อนี้ ต่อมาพัฒนาขึ้น และนำมาใช้ในการตีประกอบจังหวะดนตรีจึงเรียกว่าการตีหน้าทับนั้นว่า “หน้าทับปรบไก่อ” มักใช้กับการขับร้องและบรรเลงเพลงประเภท เสภา เช่น เพลงดับเพลงเถาทั่วไปและเพลงโหมโรงเสภา

๒. หน้าทับสองไม้

มีวิวัฒนาการมาจากการตีเครื่องหนังประกอบการเล่นพื้นเมืองของโบราณ เช่นเดียวกับปรบไก่อแต่มาจากการละเล่นที่เรียกว่าการร้องปากเปล่าแบบ “ร้องด้น” หรือด้นกลอนสดในทำนอง “สองไม้” และเรียกการร้องด้นทำนองสองไม้นี้ว่า “ด้นสองไม้” เช่น ในการร้องเพลงพื้นเมืองที่เรียกว่า “เพลงเทพทอง” เป็นต้น การด้นสองไม้ที่ใช้กลองตีประกอบนี้ ภายหลังมีการปรับปรุงรูปแบบการตีสองไม้ให้เหมาะสมกับบทเพลงมากขึ้น และนำมาตีประกอบการบรรเลงเพลงไทย จึงเรียกการตีหน้าทับที่มาจากสองไม้นี้ว่า “หน้าทับสองไม้”

หน้าทับสองไม้มีอัตราความยาวเป็นครึ่งหนึ่งของหน้าทับปรบไก่อ

๓. หน้าทับภาษา

เพลงภาษา คือเพลงไทยที่แต่งให้มีสำเนียงและสำนวนของเพลงเลียนสำนวนเพลงต่างชาติ เพื่อให้มีรสชาติแปลกออกไป แสดงถึงอัจฉริยภาพของคีตกวีไทย เมื่อมีท่วงทำนองเป็นของชาติต่างๆ ก็ต้องใช้จังหวะให้มีลักษณะใกล้เคียงสอดคล้องกัน จึงตีหน้าทับให้เป็นรูปแบบภาษาต่างๆ เช่น เพลงสำเนียงมอญก็ใช้ตะโพนมอญหรือสองหน้า ตีหน้าทับเพลงสำเนียงพม่าก็ใช้กลองยาว เพลงสำเนียงจีนก็ใช้กลองตอก เป็นต้น หน้าทับเหล่านี้มีชื่อเรียกตามชื่อสำเนียงภาษาของเพลงเหล่านั้นเช่น หน้าทับเขมร, หน้าทับมอญ, หน้าทับพม่า, หน้าทับแขก เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า ในกระบวนหน้าทับด้วยกันแล้ว หน้าทับภาษามีวามหลากหลายและมีเป็นจำนวนมาก แต่เดิม กล่าวกันว่าเพลงภาษามี ๑๒ ภาษา ครั้นเมื่อคีตกวีไทยรุ่นหลังๆ ได้แต่งเพลงภาษาเพิ่มเติมขึ้นจากเดิม เช่น เพลงสำเนียงภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี หรือแม้แต่เพลงสำเนียงคาริบเบียน มาแรงเก้ และอัฟริกาก็มี คีตกวีผู้รังสรรค์บทเพลงได้ประดิษฐ์หน้าทับใหม่ให้เหมาะสมกับบทเพลงที่แต่ง เช่น ครูมนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ ได้นำเอาจังหวะวอลซ์ของฝรั่งมาใช้ในเพลงที่ท่านแต่ง จึงทำให้มีหน้าทับเพลงภาษามากกว่า ๑๒ ภาษา

ที่กล่าวมานี้ เป็นเหตุผลหนักแน่น ที่สมควรแยกหน้าทับภาษาออกมาเสียจากหน้าทับพิเศษ

ตัวอย่างหน้าทับภาษา

๔. หน้าทับตะโพนกลอง

คำว่ากลองในที่นี้หมายถึงกลองทัด ที่เรียกว่าหน้าทับตะโพนกลองก็เพราะหน้าทับชนิดนี้ใช้ “ตะโพนกับกลองทัด” คู่กันเสมอ หน้าทับตะโพนกลองใช้สำหรับเพลงหน้าพาทย์ ทั้งประเภทเพลงหน้าพาทย์ธรรมดาและเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง

เพลงหน้าพาทย์ มีที่ใช้ ๒ ประการ ประการแรกเป็นการบรรเลงในพิธีสำคัญ คือ ไหว้ครู กรอบครู ดนตรี โขน ละคร กรณีนี้ใช้เพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงเป็นส่วนมาก ประการที่สองคือการบรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร คือประกอบอิริยาบถของตัวละครที่แสดงเป็นเทพเจ้า กษัตริย์ นก ลิง และคนธรรมดา โดยเลือกเพลงหน้าพาทย์ที่เหมาะสม

การกำหนดความยาวของหน้าทับไม่เรียกว่า ๑ จังหวะ แต่เรียกว่า “ไม้” ซึ่งหมายถึงการลงไม้กลอง (ทัด) ๑ ครั้ง เช่น ในเพลงเสมอตัวเพลงมี ๕ ไม้ เป็นต้น

๕ หน้าทับพิเศษ

เป็นหน้าทับที่ดีประกอบบทเพลงที่ไม่อาจใช้หน้าทับปรบไก่ หน้าทับสองไม้ หน้าทับภาษา หรือหน้าทับตะโพนกลองได้ เนื่องจากมีแบบของจังหวะไม่สม่ำเสมอจนตลอดเพลงบ้าง จังหวะตัดบ้าง หรือมีท่วงทำนองเพลงแต่ละประโยคยาวไม่เท่ากันบ้าง เช่น เพลงชมตลาดที่ใช้ในละคร หรือเพลงประกอบการแสดง เช่น ระบำดาวดึงส์ เป็นต้น

นอกจากนั้นยังใช้ในกรณีที่เพลงฟ้อนรำพิเศษ เพลงฟ้อนรำบางเพลงต้องการแสดงอารมณ์ ท่วงท่าการรำรำเป็นกรณีพิเศษ จะใช้หน้าทับอื่นๆไม่ได้ ต้องใช้หน้าทับพิเศษที่เข้ากับบทเพลงและทำรำเท่านั้น เช่น

ระบำดาวดึงส์ ใช้ หน้าทับตะเข้, หน้าทับแขกเจ้าเซ็น

ระบำสืบท ใช้ หน้าทับพระทอง, หน้าทับลงสร, หน้าทับขึ้นม้า

รำกริช ใช้ หน้าทับสระระหม้าออกแปลง

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนต้องกราบขออภัยครูบาอาจารย์ผู้จำแนกประเภทหน้าทับไว้แต่ต้น ที่ผู้เขียนหาได้มีเจตนาที่จะลบหลู่คุณท่านแต่อย่างใดไม่ ที่ได้เสนอแนวคิดใหม่นี้ก็เพื่อประโยชน์ทางวิชาการดนตรีไทยสืบไป

ดังที่ได้อธิบายมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจำแนกหน้าทับเพลงไทยออกเป็น ๕ ประเภทดังกล่าว เป็นการจำแนกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของหน้าทับ และการทำงาน จึงเป็นการจำแนกที่มีเหตุผล หวังว่าท่านทั้งหลายจะเข้าใจ

บรรณานุกรม

ปัญญา รุ่งเรือง. ประวัติการดนตรีไทย. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๗

----- . ดนตรีไทยประกอบเสียง. (เทปประกอบ) กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑

มนตรี ตราโมท. ศัพท์สังคิต. กรุงเทพฯ. กรมศิลปากร, ๒๔๘๙

อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย. ม.ป.ท. เจริญการพิมพ์, ๒๕๑๒